

Aan: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. de heer H. de Jonge, minister

Betreft: reactie Nederlandse Vereniging voor Raadsleden op wetsvoorstel Met
1 stem meer keus

Den Haag, 15 maart 2024

Geachte heer minister,

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft kennis genomen van het wetsvoorstel "Met 1 stem meer keus" oftewel, de wijziging van de Kieswet in verband met de invoering van een kandidaats- of lijststemstelsel voor de verkiezing van de leden van de rechtstreeks gekozen vertegenwoordigende organen alsmede enige andere wijzigingen.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden waardeert uw pogingen om het stemproces te vereenvoudigen, maar wij denken dat voorgestelde aanpassingen in het voorstel niet het echte antwoord zijn op het probleem van het tellen van grote stemformulieren. Wat ons betreft zou het beter zijn te werken met een houdbaar digitaal stemsysteem.

In het kader van deze consultatie beperkt de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden zich verder tot een tweetal inhoudelijke opmerkingen, de een betreffende het stembiljet, de ander betreffende de voorkeursstem.

Stembiljet

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden stelt vast dat het wetsvoorstel in artikel FF een wijziging voorstelt – conform het aparte voorstel om het stembiljet aan te passen – met een principiële effect. Daar waar de kiezer nu 1 vakje rood moet kleuren, krijgt de kiezer bij het gebruik maken van het nieuwe stembiljet twee opties: ten eerste, een bolletje voor het logo van een partij in te kleuren en ten tweede, een dubbele optie door zowel het logo van een partij aan te kleuren als het bolletje voor een van de nummers die de kandidaten voorstellen van de betreffende partij. De naam van de kandidaat-volksvertegenwoordiger verdwijnt van het stembiljet.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vindt het schrappen van de namen van volksvertegenwoordigers van het stembiljet een onwenselijk wijziging. Deze betekent namelijk een breuk met het uitgangspunt dat verkiezingen er toe dienen om een persoon/medeburger tot raadslid te kiezen, en niet een nummer dan wel een partij, via het aankleuren van een bolletje voor een logo, te kiezen tot vertegenwoordiger in de gemeenteraad. De

Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vindt artikel FF van het wetsvoorstel daarom een onwenselijke wijziging.

Voorkeursstemmen

Het wetsvoorstel maakt het ook mogelijk dat kandidaten gemakkelijker met voorkeursstemmen worden gekozen. Want de drempel gaat omlaag van 25 procent naar 2 procent, respectievelijk 4 procent voor gemeenten met minder dan 19 raadszetels. Op zichzelf is het een groot goed dat de kiezer sneller een kandidaat van zijn of haar voorkeur met voorkeursstemmen in het volksvertegenwoordigend orgaan kan kiezen. Voor de band tussen kiezer en gekozen is dat zeker een pluspunt.

Daar waar u beoogt dat volksvertegenwoordigers geen beperkt mandaat dienen te hebben, vrezen wij dat dit voor raadsleden in het nieuwe voorgestelde systeem met voorkeursstemmen wel het geval is. Daar waar in kleine gemeenten een kandidaat nu nog met een paar honderd stemmen met voorkeurstemmen kan worden gekozen, kan een kandidaat straks, ook al is er een voorkeurdrempel van vier procent, met een paar handvol stemmen worden verkozen.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vraagt zich af of dit de meest geëigende weg is om de band tussen kiezer en gekozen te versterken. De raadsverkiezingen van 2022, 2018 en 2014 tonen aan dat er ruim voldoende kandidaten zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen. Wij hebben echter gemerkt dat politieke partijen in toenemende mate klagen dat kandidaten wel op de kandidatenlijst willen, maar dat het aantal kandidaten dat voor vier jaar gekozen wil worden elke keer weer kleiner wordt. Of het gemakkelijker met voorkeursstemmen gekozen kunnen worden een oplossing is voor dit probleem betwijfelt de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. Wij uiten deze zorg omdat de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vindt dat ook het kiesstelsel een bijdrage dient te vormen aan het duurzaam aantrekkelijk houden van de lokale democratie en de betrokkenheid van inwoners bij de lokale democratie.

Met vriendelijke groet,

H. Willemstein
Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, voorzitter